education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN - 2006

REKENINGKUNDE

HOËR GRAAD

OKTOBER/NOVEMBER 2006

401-1/0A

REKENINGKUNDE HG
Vraestel & Antwoordeboek

401 1 0A HG

PUNTE: 400

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 17 bladsye en 'n antwoordeboek.

HIERDIE BLADSY MOET BLANKO BLY

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.

2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word voorsien waarin AL die vrae beantwoord moet word.

3. Toon AL die berekeninge sodat deelpunte toegeken kan word.

4. Lees die instruksies noukeurig deur en voer dit stiptelik uit.

5. Kandidate sal punte verbeur vir:

   - Weglating van belangrike datums
   - Gebruik van nie-gestandaardiseerde afkortings
   - Oormekaarskryf van syfers
   - Onnodige inskrywings/vreemde items/beginselfoute

6. Nie-programmeerbare sakrekenaars mag gebruik word.

7. Geen bladsye mag uit die antwoordeboek verwyder word nie. Die antwoordeboek maak voorsiening vir alternatiewe formate van finansiële state.

8. Gebruik die inligting in die onderstaande tabel as 'n riglyn vir die beantwoording van die vraestel en probeer om nie daarvan af te wyk nie.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	TYDGIDS IN MINUTE
1	Klubs	55	24
2	Begroting	50	22
3	Maatskappy	65	28
4	Vennootskap	70	30
5	Beslote korporasie	45	20
6	Kontrolerekeninge	65	29
7	Bateverkope	50	27
	TOTAAL	**400**	**180 minute**

VRAAG 1

KLUBS **(55 punte; 24 minute)**

1.1 INANDA NETBALKLUB

GEVRA:

Bestudeer die volgende inligting en beantwoord die vrae wat volg.

INLIGTING:

- Die klub het 160 lede op die register op 1 Januarie 2005 gehad.
- Ledegeld beloop R2 000 per lid per jaar.
- Lede wat bedank ontvang 50% van hulle ledegelde terug op voorwaarde dat hulle hul ledegeld ten volle betaal het en bedank het voor 30 Junie 2005.
- Lede wat nie hulle uitstaande ledegeld vir 2004 voor 31 Maart 2005 betaal het nie is gederegistreer en hulle ledegeld is afgeskryf.
- Geen nuwe lede het by die klub gedurende 2005 aangesluit nie.
- Die tesourier het die volgende rekening vir die jaar opgestel:

LEDEGELDREKENING

2005 Jan	01	?	14 000	2005 Jan	01	?	18 000
Des	31	Bank (terugbetalings)	32 000	Des	31	Bank	268 000
		Vooruitontvange inkomste	12 000			Ledegeld afgeskryf	8 000
		?	280 000			Honorarium (tesourier)	2 000
						Opgelope inkomste / ontvangbaar	42 000
			338 000				338 000

- Die klub het 'n dans gehou op 16 Desember 2005 en 92 kaartjies is verkoop teen R50 elk. Die Staat van Ontvangste en Betalings vir die jaar geëindig 31 Desember 2005 het die volgende getoon:
  Invordering ten opsigte van verkope van danskaartjies R2 700
  Dansuitgawes betaal R3 800
  LET WEL: Verdere dansuitgawes van R1 400 is nog nie betaal nie.

Beantwoord die volgende vrae:

1.1.1 Hoeveel van die uitstaande ledegeld van 2004 is in 2005 ingevorder? (4)

1.1.2 Bereken die aantal lede wat die klub verlaat het en die helfte van hulle ledegeld terugontvang het. (4)

1.1.3 Bereken die aantal lede wat by die klub geregistreer is op 31 Desember 2005. (5)

1.1.4 Verskaf EEN moontlike verduideliking vir die bedrag van R2 000 aan die kredietkant van die Ledegeldrekening. (2)

1.1.5 Die voorsitter is bekommerd dat die gemeenskap van Inanda nie die klub ondersteun nie. Verduidelik TWEE moontlike redes vir sy bekommernis. (4)

1.1.6 Ten opsigte van inskrywings in die bostaande Ledegeldrekening, watter bedrae sal verskyn in die:

- Staat van Ontvangste en Betalings
- Staat van Inkomste en Uitgawes

Verskaf die bedrae en die beskrywings. (10)

1.1.7 Bereken die wins of verlies op die klubdans (toon aan of hierdie bedrag 'n wins of verlies is). (6)

1.1.8 Die voorsitter is bekommerd dat die tesourier onbekwaam is met die invordering van fondse wat aan die klub verskuldig is. Verskaf TWEE redes om sy mening te staaf, deur toepaslike bedrae te benoem. (4)

1.2 PAARL VEERPYLTJIEKLUB

GEVRA:

Bereken die wins op die verkoop van verversings vir die jaar geëindig 31 Desember 2005. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien. (Om hierdie bedrag te bereken, kan jy die relevante grootboekrekening opstel.) (16)

INLIGTING:

Saldo's op 1 Januarie 2005:

- Verversingsvoorraad voorhande, R2 500
- Krediteure vir verversings, R3 800

Transaksies vir die jaar geëindig 31 Desember 2005:

- Kontantaankope van verversings, R15 000.
- Kontantverkope van verversings, gedeponeer in die bank, R63 400.
- Tjekbetalings aan krediteure vir verversings, R18 100.
- Verversings aangekoop op krediet, R?

Addisionele inligting op 31 Desember 2005:

- Koste van verversings gesteel tydens 'n inbraak op 24 Desember 2005, R800
- Die versekeringseis van R600 ten opsigte van die diefstal van verversings op 24 Desember 2005 sal in Januarie 2006 ontvang word
- Die bedrag verskuldig aan krediteure vir verversings aan die einde van die jaar, R2 200
- Kontantverkope van verversings ontvang op 30 Desember 2005 maar eers op 2 Januarie 2006 gedeponeer, R1 300
- Verversingvoorraad voorhande aan die einde van die jaar, R1 900

55

VRAAG 2

BEGROTING **(50 punte; 22 minute)**

Jy word van 'n onvoltooide Kontantbegroting van Witbank Beperk voorsien.

GEVRA:

2.1 Voltooi die Kontantbegroting vir die kwartaal geëindig 31 Maart 2007. (41)

2.2 Die werkers van Witbank Beperk voel dat hulle deur die direkteure uitgebuit word en hulle beplan om vir twee dae te staak gedurende Februarie of Maart 2007. Die direkteure voel egter dat die werkers regverdig behandel word.

- Dink jy dat die werkers se griewe gegrond is?
- Verskaf EEN rede TEN GUNSTE van die staking en EEN rede DAARTEEN. Haal in jou antwoord relevante bedrae uit die begroting aan. (9)

INLIGTING:

Saldo's op 31 Desember 2006:

Kontant in die bank	R 22 700
Gewone aandelekapitaal R5,00 elk	350 000
Handelsvoorraad (vastebasisvoorraad)	100 000

KONTANTBEGROTING VAN WITBANK BEPERK VIR DIE KWARTAAL GEËINDIG OP 31 MAART 2007

KONTANTONTVANGSTE	**JANUARIE**	**FEBRUARIE**	**MAART**
Kontantverkope	190 000	250 000	
Huurinkomste	5 000		
TOTALE ONTVANGSTE	**195 000**		
KONTANTBETALINGS			
Kontantaankope van voorraad	38 000		
Betalings aan krediteure (vir voorraad)	66 900		
Lone aan werknemers (15 werknemers)	70 000		
Direkteursfooie (3 direkteure)	45 000		
Diverse bedryfsuitgawes	22 100		
TOTALE BETALINGS	**242 000**		
Kontantsurplus (tekort)	**(47 000)**		
Banksaldo aan begin van maand	**22 700**		
Banksaldo aan einde van maand	**(24 300)**		

Addisionele inligting:

1. Alle goedere word tans kontant verkoop teen 'n winsopslag van 100% op kosprys. Aangesien daar verwag word dat verkope gaan afneem gedurende die volgende jaar weens verhoogde kompetisie, sal daar 'n kontantuitverkoping gedurende Maart 2007 wees teen 'n afslag van 25%.

2. Die verwagte kredietaankope van handelsvoorraad is soos volg:

   Januarie – R57 000; Februarie – R75 000; Maart – R57 000

   Die aankoopbeleid is soos volg: 40% vir kontant en 60% op krediet. Alle goedere wat aangekoop word, word in dieselfde maand verkoop en die konstante voorraadvlakke van R100 000 word gehandhaaf.

3. Krediteure word binne 30 dae betaal onderhewig aan 'n 5%-korting vir tydige betaling.

4. Daar word verwag dat die maandelikse huurinkomste met R1 000 verhoog sal word vanaf 1 Maart 2007.

5. Witbank Beperk beplan om 'n langtermynlening van R120 000 uit te neem op 28 Februarie 2007. Die rente op die lening is maandeliks betaalbaar teen 'n rentekoers van 15% p.j.

6. Die volgende verhogings sal vanaf 1 Maart 2007 plaasvind:
   - Diverse bedryfsuitgawes sal na verwagting met die inflasiekoers van 5% verhoog.
   - Die lone van die 15 werkers sal met 8% verhoog.
   - Die drie direkteure sal elk 'n verhoging van R5 000 per maand ontvang.

7. Voorlopige belasting van R32 000 moet op 28 Februarie 2007 aan die SAID betaal word.

8. Ouditfooie moet op 31 Maart 2007 betaal word. Die ouditeure word betaal teen 'n koers van R550 per uur. Daar word verwag dat die oudit 30 uur sal neem.

9. Die maatskappy beplan om 'n finale dividend te verklaar van 12 sent per aandeel op 28 Februarie 2007. Die bedrag moet betaal word op 15 Maart 2007.

50

VRAAG 3

MAATSKAPPY **(65 punte; 28 minute)**

Umzinto Beperk het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 250 000 gewone aandele. Die pariwaarde van elke gewone aandeel is R3,00.

GEVRA:

3.1 Stel die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2006 op. (29)

3.2 Bereken die getal nuwe aandele wat op 1 Maart 2005 uitgereik is. (4)

3.3 Bereken die prys waarteen elke nuwe aandeel op 1 Maart 2005 uitgereik is. (4)

3.4 Bereken die skuld-tot-aandeelhouersbelangverhouding op 28 Februarie 2006. (5)

3.5 Umzinto Beperk poog om die verbandlening so gou as moontlik terug te betaal oor twee jaar. Dink jy dit is raadsaam? Verduidelik jou antwoord volledig deur gepaste bedrae of finansiële aanwysers (verhoudings/persentasies) aan te haal. (9)

3.6 Die direkteure voel dat die aandeelhouers van Umzinto Beperk baie tevrede moet wees met die vertoning van die maatskappy vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2006.

Verduidelik DRIE punte om hierdie stelling te ondersteun. Verwys na die toepaslike finansiële aanwysers (verhoudings/persentasies) om hulle mening te staaf. (9)

3.7 Jy besit 10 000 aandele in die maatskappy. Die prys op die Aandelebeurs is 350 sent.

Sal jy jou aandele op die Aandelebeurs nou verkoop? Verskaf 'n geldige rede vir jou antwoord. (5)

INLIGTING:

Die volgende is 'n uittreksel uit die finansiële rekords van Umzinto Beperk op die laaste dag van die finansiële jaar:

	28 Februarie 2006	28 Februarie 2005
Saldo's	**R**	**R**
Gewone aandelekapitaal	525 000	450 000
Gewone aandelepremie	60 000	35 000
Behoue inkomste	32 930	7 100
Vaste bates teen drawaarde	495 000	327 000
Verbandlening van Quick Bank	120 000	180 000
Bank (lopende rekening by Easy Bank)	Kt 87 000	?
Finansiële aanwysers		
Verdienste per aandeel (VPA)	29 sent	27 sent
Dividende per aandeel (DPA)	22 sent	17 sent
Netto batewaarde (NBW) per aandeel	176 sent	164 sent
Opbrengs op totale kapitaal aangewend (OOTKA)	22,5%	23,4%
Opbrengs op aandeelhouersbelang (OOAHB)	19,5%	19,2%
Skuld-tot-aandeelhouersbelangverhouding	?	0,36 : 1

ADDISIONELE INLIGTING OP 28 FEBRUARIE 2006:

1. Kontant gegenereer uit bedrywighede beloop R140 100.
2. Die bedrag wat gedurende die jaar aan die SAID vir inkomstebelasting betaal is, was R40 100.
3. Die bedrag wat gedurende die jaar vir dividende betaal was, beloop R36 200.
4. Addisionele nuwe aandele is op 1 Maart 2005 uitgereik.
5. Vaste bates is verkoop teen boekwaarde vir R22 500 kontant. Die totale waardevermindering op vaste bates vir die jaar beloop R17 600.
6. Umzinto Bpk het R6 400 per maand aan Quick Bank betaal vir die volle finansiële jaar. Hierdie bedrag dek maandelikse rente en leningsterugbetalings ten opsigte van die verbandlening.
7. Rente op die oortrokke rekening op die Easy Bankstate word as R7 500 vir die finansiële jaar getoon.
8. Die huidige rentekoerse op lenings het gewissel tussen 11% en 13% oor die finansiële jaar, terwyl die koerse op bankoortrekkings van 16% tot 19% gewissel het.

65

VRAAG 4

VENNOOTSKAP **(70 punte; 30 minute)**

4.1 BALANSSTAAT EN NOTAS

Jim Juggie en Barry Balwan is vennote in die firma wat handel dryf as JB Handelaars. Hulle boekhouer het nie die Balansstaat voltooi nie aangesien hy met siekverlof was. Die finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2006.

GEVRA:

4.1.1 Die volgende notas tot die Balansstaat op 28 Februarie 2006:

- Kapitaalrekeninge (van vennote) (3)
- Privaatrekeninge (van vennote) (15)

4.1.2 Balansstaat op 28 Februarie 2006 (Toon berekeninge tussen hakies waar daar geen notas is nie.) (43)

INLIGTING:

Uittreksel van die rekeningkundige rekords van JB Handelaars op 28 Februarie 2006:

Kapitaal: J Juggie (28 Februarie 2006) R	50 000	
Kapitaal: B Balwan (28 Februarie 2006)	75 000	
Privaatrekening: J Juggie (1 Maart 2005)	8 700	Kt
Privaatrekening: B Balwan (1 Maart 2005)	2 000	Dt
Onttrekkings: J Juggie	98 000	
Onttrekkings: B Balwan	77 000	
Langtermynlening van Soweto Bank (18 % p.j.)	54 000	
Vaste bates	?	
Krediteurekontrole	65 600	
Debiteurekontrole	7 000	
Opgelope inkomste/Inkomste ontvangbaar	2 760	
Handelsvoorraad	56 700	
Verbruiksgoedere voorhande	1 700	
Opgelope uitgawes/Uitgawes betaalbaar	3 800	
Wisselgeld	3 000	
Oortrokke bank	2 700	
Finansiële bates by Parys Bank	68 000	

Addisionele inligting op 28 Februarie 2006:

1. Die netto wins vir die jaar beloop R179 300.

2. 'n Bedrag van R7 500 vir die langtermynlening moet aan Soweto Bank gedurende die volgende finansiële jaar betaal word.

3. Die finansiële bates van R68 000 by Parys Bank bestaan uit:
   - 'n Vaste deposito van R18 000 wat op 31 Maart 2006 verval.
   - 'n Vaste deposito van R50 000 wat op 30 Junie 2007 verval.

4. J Juggie het die volgende vir persoonlike gebruik op 27 Februarie 2006 onttrek:
   - Handelsvoorraad teen kosprys, R400
   - 'n Kontanttjek van R700

   Hierdie transaksies is nog nie geboekstaaf nie.

5. J Juggie het sy kapitaalrekening verminder deur 'n bedrag van R30 000 uit die besigheid op 31 Mei 2005 te onttrek. Dit is behoorlik geboekstaaf.

6. B. Balwan verhoog sy kapitaalbydrae deur rekenaartoerusting ter waarde van R15 000 aan die besigheid te gee op 28 Februarie 2006. Dit is behoorlik geboekstaaf.

7. Verdeling van netto wins tussen die vennote:

   7.1 Jim Juggie is geregtig op:
   - Rente op kapitaal teen 10% p.j. op sy kapitaalbydrae vir die jaar. (Let op veranderings gedurende die jaar.)
   - Salaris van R2 400 per maand meer as dié van Barry Balwan as gevolg van sy bestuursverpligtinge.
   - Oorblywende wins verdeel in verhouding tot die vennote se bydraes aan die einde van die jaar.

   7.2 Barry Balwan is geregtig op:
   - Rente op kapitaal van R6 000
   - 'n Jaarlikse salaristoelaag van R51 000
   - Verdeling van oorblywende wins R22 050

4.2 VENNOOTSKAPSBESLUITE

Barry Balwan beplan om voltyds vir JB Handelaars te werk aangesien sy ander besigheidbelange gesluit het. Dit impliseer:

- Die vennootskapsooreenkoms sal verander word om Barry Balwan dieselfde salaris as vir Jim Juggie te betaal.
- Barry Balwan sal die boekhouding in die toekoms doen (aangesien hy oor 'n rekeningkundige kwalifikasie beskik).
- Die dienste van die huidige boekhouer, Tom Cook, wat tans R60 000 per jaar verdien, sal nie langer benodig word nie. (Hy word 'n vervroegde pensioen aangebied en sal 'n eenmalige betaling van R75 000 ontvang van JB Handelaars en die pensioenfonds sal hom 'n maandelikse pensioen gelykstaande aan 70% van sy salaris betaal.)

GEVRA:

Dink jy dat dit voordelig is vir JB Handelaars om die voltydse dienste van vennoot Barry Balwan te gebruik en om Tom Cook met pensioen te laat aftree?
Gee TWEE redes vir jou antwoord. Verduidelik jou redes breedvoerig. (9)

70

VRAAG 5

BESLOTE KORPORASIE **(45 punte; 20 minute)**

Die volgende inligting is 'n uittreksel uit die rekeningkundige rekords van Mlambo Skryfbehoeftes BK. Die beslote korporasie word deur een lid, Dudu Mlambo, besit.

GEVRA:

5.1 Inkomstestaat vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2006. (32)

5.2 Nota tot die Balansstaat: Verdeelbare Reserwe (Behoue Inkomste) op 30 Junie 2006. (7)

5.3 Dudu Mlambo het 'n probleem. Sy wil haar besigheid uitbrei en ook op 'n oorsese vakansie gaan. Sy benodig geld vir albei. Sy nader jou vir advies. Verduidelik 'n geskikte opsie wat Dudu kan neem om elk van die volgende te finansier en verskaf kortliks 'n rede vir die keuse van elke opsie:

5.3.1 Uitbreiding van die besigheid (3)
5.3.2 Die oorsese vakansie (3)

LET WEL: 'n Gedeeltelik voltooide Inkomstestaat en nota vir verdeelbare Reserwe (Behoue Inkomste) is voorsien in die spesiale antwoordeboek.

INLIGTING:

Sommige uittreksels van saldo's op 1 Julie 2005:

Lening van lid: Dudu Mlambo	R 50 000
Opgelope uitgawes (rekeningkundige beampte se vergoeding)	2 900
Opgelope inkomste (kommissie-inkomste)	1 600
Behoue inkomste	18 430
Bank (gunstige)	40 000
Vaste deposito	80 000

Addisionele inligting op 30 Junie 2006:

1. Die totale verkope vir die jaar beloop R560 000.
2. Die winsopslag op koste van verkope is 40%.
3. Die netto inkomste voor belasting is gelykstaande aan 13% van die verkope.
4. Die salaris aan die lid vir die jaar was R63 000. Dit is 60% van die totale salarisrekening van Mlambo Skryfbehoeftes BK vir die jaar.
5. Gedurende die finansiële jaar is R6 100 se kommissie kontant ontvang.
6. Waardevermindering op die afleweringsvoertuig is bereken op R5 300.
7. Die vaste deposito en sy rentekoers was onveranderd vir die afgelope drie jaar. Rente van R4 200 is ontvang tot 31 Maart 2006.
8. Gedurende die jaar is R54 600 se huur ontvang. In November 2005 het die huurder R2 800 uit sy sak betaal vir herstelwerk aan die dak en hy het die bedrag toe afgetrek van die Desember-huur wat hy betaal het. Dit was die

enigste uitgawe vir herstelwerk gedurende die jaar. Die maandelikse huur was konstant vir die laaste 18 maande en teen die einde van die huidige finansiële jaar het die huurder die huur vir Julie en Augustus vooruit betaal.

9. Rente op lening is aan Dudu Mlambo gedurende die jaar betaal, R4 500. Leningterugbetalings van R15 000 is ook gedurende die jaar aan haar gemaak.

10. 'n Totale bedrag van R14 700 is per tjek gedurende die jaar betaal aan 'n rekenkundige beampte as vergoeding. 'n Bedrag van R1 800 was egter nog verskuldig aan die rekenkundige beampte soos op 30 Junie 2006.

11. Alle ander uitgawes word beskou as diverse uitgawes (dit is die ontbrekende bedrag in die Inkomstestaat).

12. Twee voorlopige belastingbetalings van R12 000 elk, is gedurende die jaar gemaak. Die belastingaanslag vir 2006 reflekteer 'n terugbetaling van R3 840.

13. 'n Interim verdeling van R14 000 is aan Dudu Mlambo gemaak op 3 Desember 2005. Nadat Dudu 'n finale verdeling aan haarself gemaak het wil sy 'n bedrag van R25 000 as 'n behoue inkomste aan die einde van die jaar hê.

INKOMSTESTAAT VAN MLAMBO SKRYFBEHOEFTES BK VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNE 2006

	R
Verkope vir die jaar	560 000
Koste van verkope	(?)
Bruto wins vir die jaar	?
Ander inkomste	?
Kommissie-inkomste	?
Huurinkomste	?
Bruto inkomste	?
Bedryfsuitgawes	(?)
Lid se salaris	63 000
Salaris (algemeen)	?
Herstelwerk	?
Rekenkundige beampte se vergoeding	?
Waardevermindering	5 300
Diverse uitgawes	?
Bedryfswins vir die jaar	?
Rente-inkomste	?
Inkomste voor rente-uitgawe	?
Rente-uitgawe	(4 500)
Netto inkomste voor belasting	?
Inkomstebelasting	(?)
Netto inkomste na belasting	?

45

VRAAG 6

DEBITEURE EN HANDELSVOORRAAD (65 punte; 29 minute)

6.1 GROOTBOEKREKENINGE

Jy word voorsien van die inligting uit die rekords van Chinz Handelaars. Die besigheid gebruik 'n kontrolerekeningstelsel en die deurlopende voorraadstelsel.

GEVRA:

6.1.1 Debiteurekontrolerekening (19)
6.1.2 Handelsvoorraadrekening (16)

Toon folioverwysings in die rekeninge om aan te dui watter joernale gebruik is.

INLIGTING:

- **Saldo's op 1 Maart 2006:**

Debiteurekontrole R43 200 Handelsvoorraad R64 800

- **Opsomming van transaksies geneem uit die joernale op 31 Maart 2006:**

Kontantverkope van goedere (winsopslag 80% op kosprys)	R	9 000
Tjeks uitgereik aan krediteure vir betalings van rekeninge		11 100
Kontant ontvang van debiteure		15 000
Korting ontvang van krediteure		420
Korting toegestaan aan debiteure		700
Kontantaankope van handelsvoorraad		11 900
Skryfbehoeftes op krediet aangekoop		1 200
Tjeks van debiteure by die bank gedishonoreer		800
Kredietverkope van goedere aan debiteure (bruto wins was R16 000)		36 000
Toerusting aangekoop op krediet		4 400
Afslag toegestaan aan debiteure (koste van verkope was R3 800)		5 400
Handelsvoorraad aangekoop op krediet		12 500
Handelsvoorraad teruggestuur aan krediteure		2 200

- **Addisionele inligting:**

Goedere is van voorraad geneem deur die eienaar teen kosprys. Die verkoopsprys van hierdie goedere was R720 en die kosprys R400.

'n Debiteur wie se rekening van R500 vir 4 maande uitstaande was, is belas met 12% rente p.j.

Die rekening van 'n debiteur met 'n kredietsaldo van R600, moet na die Krediteuregrootboek oorgedra word.

'n Debiteur wat R750 skuld, is insolvent verklaar. Sy boedel betaal 40 sent in die rand uit. Die bedrag is ontvang en is ingesluit by die bedrag ontvang van debiteure. Die res van sy rekening moet afgeskryf word.

6.2 LIKIDITEIT

Die volgende inligting is uit die finansiële state van Chintz Handelaars verkry vir die vorige finansiële jaar geëindig op 28 Februarie 2006:

	2006 28 Februarie	**2005 28 Februarie**
Bedryfsbates	R110 400	
Bedryfslaste	R65 100	
Voorraad (alle handelsvoorraad)	R64 800	R108 000
Debiteurekontrole	R43 200	R38 000
Totale verkope (75% op krediet)	R468 000	
Koste van verkope	R260 000	

GEVRA:

6.2.1 Bereken die vuurproefverhouding op 28 Februarie 2006. (4)

6.2.2 Bereken die debiteureinvorderingstermyn vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2006. (5)

6.2.3 Bereken die omsetsnelheid van voorraad vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2006. (5)

6.2.4 Lewer kommentaar op jou bostaande berekeninge. Moet Chintz Handelaars tevrede wees met die likiditeitsituasie? Verduidelik kortliks en haal bedrae of syfers aan om jou mening te staaf.

Die volgende vergelykings word vir die 2005 finansiële jaar voorsien:

Vuurproefverhouding 0,9:1
Debiteure invorderingstermyn: 35 dae
Omsetsnelheid van voorraad: 5 keer (10)

6.2.5 Nancy Dube het onlangs oorgeneem as die persoon verantwoordelik vir debiteure in die besigheid. Noem DRIE belangrike take wat sy moet uitvoer om te verseker dat die debiteure die korrekte bedrae stiptelik betaal. (6)

65

VRAAG 7

VASTE BATES **(50 punte; 27 minute)**

7.1 KOSMOS TAXIDIENSTE

Ron Lucas is die alleeneienaar van Kosmos Taxidienste. Hy het op 1 Maart 2002 met die besigheid begin. Op daardie dag het hy grond en geboue ter waarde van R300 000 verskaf en het hy drie eenderse taxi's, ter waarde van R330 000 (d.i. R110 000 elk) aangekoop.

Kosmos Taxidienste het nie enige voertuie gedurende die eerste drie finansiële jare aangekoop of verkoop nie.

GEVRA:

Die volgende vir die jaar geëindig 28 Februarie 2006, die laaste dag van die vierde finansiële jaar:

7.1.1 Bateverkoperekening (8)

7.1.2 Opgehoopte waardevermindering op voertuie (13)

7.1.3 Nota tot die Balansstaat: Vaste bates
(Die totaalkolom word nie verlang nie.) (17)

INLIGTING

2005

Mei 31 Kosmos Handelaars verkoop een taxi vir R45 000 kontant. Hierdie voertuig is op 1 Maart 2002 vir R110 000 aangekoop. Daar word jaarliks waardevermindering op die voertuig afgeskryf teen 20% op die kosprys.

Aug 31 'n Nuwe taxi is op krediet van Mamelodi Motors vir R200 000 aangekoop.

Okt 31 'n Nuwe motorhuis is teen 'n koste van R60 000 gebou en herstelwerk is aan die dak van die kantoor vir R12 000 gedoen.

2006
Feb 28 Die beleid van waardevermindering het nie verander sedert Kosmos Taxidienste begin het met besigheid nie. Waardevermindering op voertuie word bereken teen 20% p.j. op die kosprys.

7.2 JUPITER TAXIDIENSTE

Syd Allan bedryf 'n mededingende taxibesigheid genaamd Jupiter Taxidienste.

Hy is bekommerd dat sy inkomste uit taxifooie nie ooreenstem met sy begroting van R1 500 000 nie en dat die brandstof en herstelwerk sy begroting van R710 000 oorskry het.

Hy het die volgende inligting uit sy Grootboek, die Vastebateregister en ander verslae op 28 Februarie 2006, die laaste dag van die finansiële jaar, verkry.

GEVRA:

Oorweeg die inligting wat hieronder voorsien is. Verduidelik of Syd bekommerd moet wees, al dan nie, in verband met enige probleem of aspek ten opsigte van elke voertuig. Haal bedrae aan om jou mening te staaf. (12)

INLIGTING:

	Taxi 1	Taxi 2	Taxi 3
Naam van bestuurder	Freddy	Robbie	Shirley
Datum aangekoop	1 Maart 1995	1 Maart 2003	1 Maart 2005
Kosprys van voertuig	R45 000	R180 000	R300 000
Opgehoopte waardevermindering	R44 999	R36 000	R60 000
Bedrag van inkomste verkry	R618 300	R222 800	R279 900
Kilometer afgelê vir die laaste jaar	68 700 km	69 200 km	31 100 km
Brandstof en herstelkoste vir die jaar	R439 680	R290 640	R136 840
Brandstof en herstelkoste per kilometer	R6,40	R4,38	R4,40

50

TOTAAL: 400

SENTRUMNOMMER

KANDIDAAT SE EKSAMENNOMMER

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

OKTOBER/NOVEMBER 2006

DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

REKENINGKUNDE HOËR GRAAD

SPESIALE ANTWOORDEBOEK

Hierdie antwoordeboek bestaan uit 22 bladsye.

VRAAG	PUNTE	PARAAF	MOD.
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
TOTAAL			

Kopiereg voorbehou

GAUTENG

X25

Blaai om asseblief

VRAAG 1

1.1.1 Hoeveel van die uitstaande ledegeld van 2004 is in 2005 ingevorder?

4

1.1.2 Bereken die aantal lede wat die klub verlaat het en die helfte van hulle ledegeld terugontvang het.

4

1.1.3 Bereken die aantal lede wat in die klub geregistreer is op 31 Desember 2005.

5

1.1.4 Verskaf EEN moontlike verduideliking vir die bedrag van R2 000 aan die kredietkant van die Ledegeldrekening.

2

1.1.5 Die voorsitter is bekommerd dat die gemeenskap van Inanda nie die klub ondersteun nie. Verduidelik TWEE moontlike redes vir sy bekommernis.

4

1.1.6 Bedrae wat verskyn in die Staat van Ontvangste en Betalings en op die Staat van Inkomstes en Uitgawes

Staat van Ontvangste en Betalings		Staat van Inkomste en Uitgawes	
Beskrywing van inskrywing	**Bedrag**	**Beskrywing van inskrywing**	**Bedrag**

10

1.1.7 Bereken die wins of verlies op die klubdans. Toon aan of hierdie bedrag 'n wins of verlies is.
BEREKENING:
TOON AAN OF DIT 'N WINS OF VERLIES IS:

6

1.1.8 Die voorsitter is bekommerd dat die tesourier onbekwaam is met die invordering van fondse wat aan die klub verskuldig is. Verskaf TWEE redes om sy mening te staaf, deur toepaslike bedrae te benoem.

4

VRAAG 1.2

Bereken die wins op die verkoop van verversings vir die jaar geëindig 31 Desember 2005. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien. (Om hierdie bedrag te bereken, kan jy die relevante grootboekrekening opstel.)

16

TOTALE PUNTE
55

VRAAG 2

2.1

WITBANK BEPERK
KONTANTBEGROTING VIR DIE KWARTAAL GEËINDIG 31 MAART 2007

KONTANTONTVANGSTE	**JANUARIE**	**FEBRUARIE**	**MAART**
Kontantverkope	**190 000**	**250 000**	
Huurinkomste	**5 000**		
TOTALE ONTVANGSTE	**195 000**		
KONTANTBETALINGS			
Kontantaankope van voorraad	**38 000**		
Betalings aan krediteure (vir voorraad)	**66 900**		
Lone aan werknemers (15 werknemers)	**70 000**		
Direkteursfooie (3 direkteure)	**45 000**		
Diverse bedryfsuitgawes	**22 100**		
TOTALE BETALINGS	**242 000**		
Kontantsurplus (tekort)	**(47 000)**		
Banksaldo aan begin van maand	**22 700**		
Banksaldo aan einde van maand	**(24 300)**		

41

2.2	**Dink jy dat die werkers se griewe gegrond is? Verskaf EEN rede TEN GUNSTE van die staking en EEN rede DAARTEEN. Haal in jou antwoord relevante bedrae uit die begroting aan.**

9

TOTALE PUNTE
50

VRAAG 3

3.1

UMZINTO BEPERK KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2006		
KONTANTGEVOLGE VAN BEDRYFSAKTIWITEITE		
KONTANTGEVOLGE VAN BELEGGINGSAKTIWITEITE		
KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE		
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANT-EKWIVALENTE		
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN VAN JAAR		
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE VAN JAAR		

29

3.2 Bereken die getal nuwe aandele uitgereik op 1 Maart 2005.

4

3.3 Bereken die prys waarteen elke nuwe aandeel op 1 Maart 2005 uitgereik is.

4

3.4 Bereken die skuld-tot-aandeelhouersbelangverhouding op 28 Februarie 2006.

5

3.5 Dink jy dit is raadsaam om die lening so gou as moontlik terug te betaal? Verduidelik jou antwoord volledig deur gepaste bedrae of finansiële aanwysers aan te haal.

9

3.6 Verduidelik DRIE punte om die direkteure se stelling te ondersteun. Verwys na toepaslike finansiële aanwysers.

9

3.7 Sal jy jou aandele op die Aandelebeurs nou verkoop? Verskaf 'n geldige rede vir jou antwoord.

5

TOTALE PUNTE
65

VRAAG 4

4.1.1

JB HANDELAARS
NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2006

KAPITAALREKENINGE

	J Juggie	B Balwan
	R	R
Saldo aan die begin van die jaar		60 000
Addisionele kapitaal bygedra		15 000
Vermindering van kapitaal		Nul
Saldo aan die einde van die jaar		75 000

3

PRIVAATREKENINGE

	J Juggie	B Balwan
	R	R
Rente op kapitaal		6 000
Salaris aan vennoot		51 000
Verdeling van oorblywende wins		22 050
Onttrekkings vir die jaar		(77 000)

15

4.1.2

JB HANDELAARS BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2006		
BATES		
Nie-bedryfsbates		
Bedryfsbates		
TOTALE BATES		
EKWITEIT EN LASTE		
Eienaarsbelang		
Kapitaal (sien nota)		
Privaatrekening (sien nota)		
Nie-bedryfslaste		
Bedryfslaste		
TOTALE EKWITEIT EN LASTE		

43

4.2 Dink jy dat dit voordelig is vir JB Handelaars om die voltydse dienste van die vennoot Barry Balwan te gebruik en om Tom Cook met pensioen te laat aftree? Gee TWEE redes vir jou antwoord. Verduidelik jou redes breedvoerig.

9

TOTALE PUNTE
70

VRAAG 5

5.1

MLAMBO SKRYFBEHOEFTES BK
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNE 2006

	R	
Verkope vir die jaar	**560 000**	
Koste van verkope		
Bruto wins vir die jaar		
Ander inkomste		
Kommissie-inkomste		
Huurinkomste		
Bruto inkomste		
Bedryfsuitgawes		
Lid se salaris	**63 000**	
Salarisse (algemeen)		
Herstelwerk		
Rekeningkundige beampte se vergoeding		
Waardevermindering	**5 300**	
Diverse uitgawes		
Bedryfswins vir die jaar		
Rente-inkomste		
Wins voor rente-uitgawe		
Rente-uitgawe	**(4 500)**	
Netto inkomste voor belasting		
Belasting		
Netto inkomste na belasting		

32

5.2 NOTA TOT DIE BALANSSTAAT: VERDEELBARE RESERWES (BEHOUE INKOMSTE)

Saldo aan die einde van die vorige jaar	**R18 430**

7

5.3	**Verduidelik 'n geskikte opsie wat Dudu kan neem om elk van die volgende te finansier en verskaf kortliks 'n rede vir die keuse van elke opsie.**
5.3.1	**Opsie vir die uitbreiding van besigheid (met rede)**
5.3.2	**Opsie om op 'n oorsese vakansie te gaan (met rede)**

6

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 6

6.1.1

Dt ALGEMENE GROOTBOEK VAN CHINTZ HANDELAARS Kt

DEBITEUREKONTROLEREKENING

2006 Mrt	1	Saldo	a/b	43 200					

19

6.1.2

Dt HANDELSVOORRAADREKENING Kt

2006 Mrt	1	Saldo	a/b	64 800					

16

6.2.1 Bereken die vuurproefverhouding op 28 Februarie 2006.

4

6.2.2 Bereken die debiteureinvorderingstermyn vir die jaar geëindig 28 Februarie 2006.

5

6.2.3 Bereken die omsetsnelheid van voorraad vir die jaar geëindig 28 Februarie 2006.

5

6.2.4 Sal Chintz Handelaars tevrede wees met die likiditeitsituasie? Verduidelik kortliks en haal bedrae of syfers aan om jou mening te staaf.

10

6.2.5 Noem DRIE belangrike take wat sy moet uitvoer om te verseker dat die debiteure die korrekte bedrae stiptelik betaal.

6

TOTALE PUNTE
65

VRAAG 7

7.1.1

Dt		ALGEMENE GROOTBOEK VAN COSMOS TAXIDIENSTE					Kt
		BATEVERKOPE					

8

7.1.2

		OPGEHOOPTE WAARDEVERMINDERING OP VOERTUIE					
				2005 Mrt	1	Saldo a/b	198 000

13

7.1.3 NOTA TOT DIE BALANSSTAAT: VASTE BATES

VASTE BATES/TASBARE BATES	Grond & geboue	Voertuie
Kosprys aan begin van die jaar	300 000	
Opgehoopte waardevermindering	(0)	(198 000)
Bewegings		
Toevoegings		200 000
Bateverkope		
Waardevermindering		
Kosprys aan einde van die jaar		
Opgehoopte waardevermindering		

17

7.2	Verduidelik of Syd bekommerd moet wees, al dan nie, in verband met enige probleem of aspek ten opsigte van elke voertuig. Haal bedrae aan om jou mening te staaf.
Taxi 1:	
Taxi 2:	
Taxi 3:	

12

TOTALE PUNTE
50

GAUTENG